

székhelyen való tartása van előírva. Az indokolásban kiemeltetik, hogy a közjegyzőnek minden időben a közönség rendelkezésére kell állania.

*

A közjegyzők és közjegyzőjelöltek kényszeréletbiztosítása tárgyában az alsó-ausztriai cs. kir. közjegyzői kamara által tett előterjesztés az igazságügyi és belügyi miniszteriumokban megfontolás tárgyává tétetett és a biztosítási alapelvek szempontjából felállított követelményekkel együtt véleményezés végett a kamaráknak adatott ki.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Szerkeszti : DR. CHARMANT OSZKÁR budapesti kir. közjegyző.	Szerkesztőség és kiadó- ==== hivatal ====
Egész évre . . . 10 kor.	Főmunkatárs : Dr. HOLITSCHER SZIGFRID budapesti kir. közj.-helyettes.	Budapest, Károly-körut 19.
Félévre 6 „		

Tartalom: Járásbirói okiratok. — Közjegyzői functio a képviselőválasztások feletti biráskodási eljárásban. — Felsőbirósági határozatok. — Miniszteri rendeletek. — Szemle. — Külföld. — Jogirodalom.

Járásbirói okiratok.

A m. kir. Igazságügyminiszterium 1904. évi június hó 28-án 19714/I. M. 1904. IV. sz. alatt kelt rendeletével a közjegyzői törvényt éppen nem szerencsésen értelmező elvi kijelentést tett. Közöljük a rendeletet a reá alkalmat szolgáltató eset előrebocsátásával.

Berki Zsigmond és neje született Demeter Julianna czegényi lakosok a Magyar Országos Központi Takarékpénztár által részükre megszavazott 10,000 koronás kölcsönről kiállítandó kötelezvényt közokiratba akarván foglalni, evégből, mint a jog szabályaiban járatlan emberek, a fehérgyarmati kir. járásbiróhoz fordultak, aki magát közjegyzői okirat felvételére jogosítottnak tartotta és a kért kötelezvényt 1904. évi január hó 14-én Pv. I. 1/1. szám alatt jegyzőkönyvbe foglalta. Ezen jegyzőkönyvbe foglalt kötelezvény alapján a zálogjog a kölcsön biztosítására a Magyar Országos Központi Takarékpénztárnak felajánlott ingatlanokra kölcsönt kereső felek által be is kebeleztetett.

Ugy de a Magyar Országos Központi Takarékpénztár ezen közokiratot a közjegyzői törvény értelmében semmisnek tartván, annak alapján a kölcsön folyósítását megtagadta. Egyben a felekkel egyetértőleg a szatmárnémetii kir. törvényszék elnökéhez kérvényt intézett, melyben a következőket fejtette ki:

„Az 1886. évi VII. t.-cz. 9. §-a világosan és határozottan állapítja meg azon feltételeket, melyek mellett a járásbiróság vezetője jogosítva van a közjegyző teendőit elvégezni és pedig jogosítva van „addig, míg a közjegyzői kamara helyettest nem rendel“, valamint akkor, ha a járásbiróság területére hatáskörrel bíró, kir. közjegyző bármi ok miatt eljárni akadályozva van és helyettese vagy székhelyén más közjegyző nincsen“ és ekkor is csak „halasztást nem szenvedő esetekben.“

„Ezen szakasz nem új állapotot teremtett, mert ezen szabályozás már a közjegyzői alaptörvény 25. §-a alapján is létezett, amennyiben a novella csakis a közjegyzői teendőknek a bíróság általi elvégzésénél követendő szabályok tekintetében hozott újítást, kötelezővé tévén a bíróságra is a közjegyzőre kötelező szabályok betartását.“

„Annál inkább feltűnő tehát, ha a bíróság azon feltételek tekintetében nincsen tisztában, a melyek már évtizedek óta fennálló törvényes szabály értelmében a közjegyzői teendőknek általa való végezhetése tekintetében fennállanak“.

„A fehérgyarmati kir. járásbiróság vezetője közjegyzői okirat felvételére magát jogosítottnak tekintette anélkül, hogy meggyőződött volna, hogy a járásbiróság területe szerint illetékes kir. közjegyző tényleg akadályozva van eljárni, illetve hogy az ő eljárhatóságának feltételei fenforognak-e? Miután az okirat felvételének idejében azon kir. közjegyzőség be volt töltve, melynek hatásköri területén Fehérgyarmat fekszik és ezen kir. közjegyző tényleg akadályozva nem volt eljárni, a kir. járásbíró által felvett okirat a törvény által stricte megkövetelt feltételek hiánya folytán semmis. De semmis az okirat már azon oknál fogva is, mert abban az eljárás járásbíró még csak meg sem említette azon okot, mely őt feljogosítja az okirat felvételére, illetve arról, hogy miért végzi ő a közjegyző teendőjét, említést sem tesz, pedig ezen körülménynek magából az okiratból ki kell tűnnie, hogy éppen a járásbíró eljárásának szükségése constatálható legyen.“

„Tisztelettel alulírott Magyar Országos Központi Takarékpénztár ezen indokoknál fogva tehát semmis okirat alapján a kölcsönt nem folyósíthatván, alulírott Berki Zsigmond és neje ezen kötelezvényt egy jogérvényes formába és pedig közjegyzői okiratba akartuk foglaltatni és ezen célból, különösen miután a II. fokú kötelezvényi bélyeg a járásbíró által felvett okiraton tényleg már

lerovatott és hogy ezt tehát újra ne kelljen leróni, ezen okiratnak kiadását kértük, amit azonban a t. járásbíró úr azon indokolással, hogy véleménye szerint az általa felvett okirat teljes hatályú közokirat volna, megtagadott.“

„A fehérgyarmati kir. járásbiróság vezetője nyilván azon téves felfogásból indul ki, hogy miután az ő, t. i. a járásbíró székhelyén közjegyző nincsen, ő már ezen oknál fogva és a törvény által megkivánt feltételekre való tekintet nélkül jogosítva volna eljárni, a mely felfogás tévességét bizonyítani a törvény világos szavai mellett feleslegesnek tartjuk és csak azt emeljük ki, hogy ilyen felfogás mellett mindazon járásbiróság vezetője, amelynek székhelyén közjegyzői székhely nincsen, a közjegyzővel concurráló hatáskörrel bírna és így, miután az ország egész területe van beosztva közjegyzői kerületekbe, ugyanazon területen és ugyanazon időben úgy a kir. közjegyző, mint a kir. járásbiróság vezetője végezhetne közjegyzői teendőket. Világos, hogy ezt a törvény nem akarta, és épp ezért a járásbíró ezen funkcióját csak kisegítőképen, subsidiarius formában contemplálta. Mindezek dacára nem sporadicus jelenség, hogy járásbiróságok vezetői anélkül, hogy eme jogosultságuknak feltételei fenforognának, közjegyzői okiratokat vesznek fel és nem első eset a fehérgyarmati kir. járásbiróságnál sem.“

„Miután pedig a t. Járásbíró úrnál az okiratok kiadása iránt szóval előterjesztett instantiális kérelmünk visszautasítása a tárgy természeténél fogva elintézés tárgyává nem tehető és így végzést nem provocálhatunk, melyet felsőbb elbírálás alá bocsáthattunk volna és miután ezen ügy a belső ügykezelés, az adminisztráció keretébe tartozik és ebben a felügyeleti jog Nagyságodat illeti meg, azon kérelemmel járulunk Nagyságod elé:

Méltóztassék a fehérgyarmati kir. Járásbiróság vezetőjét utasítani, hogy az általa 1904. évi január 14-én Pv..I. 1/1. sz. a. felvett, 35 korona bélyeggel ellátott, alulírott Berki Zsigmond és neje szül. Demeter Julianna által a Magyar Országos Központi Takarékpénztár javára 10.000 koronáról kiállított kötelezvényt közjegyzői okiratba való foglalás végett alulírott Berki Zsigmond és neje szül. Demeter Juliannának B./. alatt vallott ügyvédünk kezéhez kiadja, mert ellenkező esetben kénytelenek volnánk a t. Járásbíró úrnak a törvényes szabály figyelmen kívül hagyásával elkövetett eljárásából eredő kárt vele szemben érvényesíteni.“

A szatmárnémetii törvényszék elnöke 1904. április 11-én 183. elnöki szám alatt az iratokat kérelmezőknek „érdemi intézkedés nélkül“ visszaadta, mert „azon kérelem feletti határozathozatal, hogy a kir. járásbiróság az általa felvett eredeti okirat kiadására utasíttassék, figyelemmel a bir. ügyv. szab. 246. §, illetve az ezzel egyező jár.-bir. ügyv. szab. 82. §-ában foglalt rendelkezésre, elnöki felügyeleti jogkörbe utasítva nincsen“.

Erre már most kérelmezők az Igazságügyminiszterhez fordultak és kifejezték egyebek között, hogy: „az ország több bíróságánál a vezető járásbírók a közjegyzői novellának 9. §-át félremagyarázva, anélkül hogy eljárásuknak feltételei fenforognának, igen gyakran közjegyzői okiratokat vesznek fel, a melyek pedig az épp hivatkozott törvényszakasz által megkivánt feltételek fenn nem forgása folytán semmisék és hatálytalanok. A bíróság által követett ezen gyakorlat a hitelforgalomnak éppen a törvény által istápolni szándékozott érdekeibe ütközik, amennyiben semmis okiratok keletkeznek, azoknak alapján ügyletek teljesítetnek és így az ügyletkötő felek jogbiztonsága, közvetlen érdekei a legnagyobb veszélyeztetésnek vannak kitéve“.

Panaszát a Magyar Országos Központi Takarékpénztár azzal fejezte be, hogy az Igazságügyminiszter „a járásbiróságok vezetőinek ezen hatálytalan és a törvénnyel ellenkező gyakorlatát, esetleg egy kibocsátandó körrendelet útján meggátolni méltóztatassék“.

Az Igazságügyminiszter fentidézett keltű és számú válaszát a debreczeni kir. ítélőtábla elnöke 1903. el. 368/10. sz. alatt közölte a szatmárnémetii törvényszék elnökével s ennek útján a felekkel. Hangzik pedig ez a válasz szószerint következőképen:

„A Magyar Országos Központi Takarékpénztár és társai által a kir. Igazságügyminiszteriumhoz benyújtott folyamodványában elsősorban előadott azt a panaszt, hogy a fehérgyarmati kir. járásbiróság vezetője érvénytelen és semmis okiratot vett fel, a kir. Igazságügyminiszter úr ebben az alakjában felügyeleti útra tartozónak nem tekintheti, mert a kérdéses okirat érvényességének kérdése kizárólag birói úton volna eldönthető.“

„Éppen így birói útra tartozik folyamodók azon panasza is, hogy az említett járásbiróság vezetője az általa felvett közokirat eredetijének kiadását megtagadta, mert az 1874:XXXV. t.-cz. 135. §-ának hasonszerű értelmében, valamint az Ü. Sz. 246. és a J. Ü. 37., 82. §-ai szerint is folyamodók kérelme felett csak az illetékes

biróság határozhat, annak határozatát pedig igazgatási úton sem befolyásolni, sem megváltoztatni nem lehet“.

„A mi végül azt a kérdést illeti, hogy az olyan járásbiróság vezetőjét, melynek székhelyén közjegyző nincs, a közjegyzői teendők tekintetében mily hatáskör illeti meg, erre nézve a kir. Igazságügyminiszter úr kijelentette, hogy a közjegyzőség kerületébe tartozó vidéki kir. járásbiróság vezetője is csak halasztást nem szenvedő esetekben és csak az 1886:VII. t.-cz. 9. §-ában meghatározott korlátok között végezhet közjegyzői teendőket épp úgy, mint a közjegyző székhelyén lévő kir. járásbiróság vezetője.“ „Mindazáltal az a közjegyző, a ki a járásbíró székhelyétől távol lakik, halasztást nem szenvedő esetekben úgy tekintendő, mint a ki akadályozva van eljárni, mert az 1886:VII. t.-cz. 9. §-ának „bármily ok miatt eljárni akadályozva van“ kitétele ezt az esetet is fedi, és mert ez az értelmezés a hivatkozott törvényszakasz 3-ik bekezdésében foglalt rendelkezéssel is megegyezik.“

„Az, hogy valamely eset halasztást szenved-e, vagy sem? a konkrét körülményektől függ, és a konkrét mérlegelés tárgyát képezi.“

„E részben az ügyletek egyes nemére nézve általános szabályt nem lehet felállítani, amint hogy a törvény sem tesz a halaszthatlanság szempontjából az ügyletek egyes nemei között különbséget.“

„Kölcsönről szóló okirat felvétele rendszerint nem lesz „halasztást nem szenvedő eset“, de kivételes körülmények között lehet.“

Ezt az igazságügyminiszteri választ legrövidebben úgy jellemezhetjük, hogy nem oda vág, a hová a panasz néz. A sérelem abban áll, hogy a járásbíró idegen hatáskörbe avatkozott anélkül, hogy megállapította volna annak az egyetlen feltételnek fenforgását, melyben ezt a hatáskörbe avatkozást a törvény kivételesen megengedi. A járásbíró nem vizsgálta és nem állapította meg, vajjon a kölcsönről szóló okirat felvétele tényleg halaszthatlan-e vagy nem, aminthogy igazában nem is volt halaszthatlan. Ezt maga a panasz is bizonyítja. Erről a panaszról pedig s következképen arról is, hogy halaszthatlanság esete nem forgott fen, az Igazságügyminiszter magának az aktákból tudomást szerzett. Tudomást szerzett tehát arról, hogy a járásbíró hatáskörét túllépte. Ennek daczára az Igazságügyminiszter erről a hatáskör túllépésről, ámbár panasz tárgyává tétetett, tudomást nem vett, hanem a törvény általános magyarázatába bocsátkozott. Ezenfelül kétségtelen, hogy miután a járásbíró hatáskörét túllépte, tehát nem törvényes hatás-

körben járt el, az általa felvett okirat legalább is mint közokirat semmis és hatálytalan. A panasz erre is figyelmeztette az Igazságügyminisztert, aki válaszában erről a nagyon nyomós körülményről sem vett tudomást. Figyelmeztették a panaszttevők az Igazságügyminisztert arra is, hogy az eset nem áll magában; a kölcsönadó takarékpénztár hivatkozott tapasztalataira, melyek szerint a járásbírák mindenfelé az országban követnek el ilyen hatáskör túllépéseket és felvesznek okiratokat, melyek legalább is mint közokiratok semmiek. Jóllehet ezzel a panasz egyenesen a jogbiztonság kérdését vetette fel, tehát olyat, mely az Igazságügyminiszter legfőbb felügyeleti jogát érdekli, a miniszteri válasz a panaszra ezen lényeges és nyomós részére sem vetett ügyet. Végül utaltak a panaszttevők arra — persze szintén konkrét eredmény nélkül, — hogyha a járásbíráknak szigorú köteletségévé nem tétetik, miszerint kivételes hatáskörük fenforgásának feltételeit minden egyes esetben lelkiismeretesen megvizsgálják, akkor igazában annyival több közjegyzője lesz az országnak, a hányval több a járásbírói mint a közjegyzői székhely, és mindazoktól a közjegyzőktől, akiknek a kerülete papiroon több járásbírói területre terjed, kerületük egy része törvény ellen elvétetik.

Az Igazságügyminiszter tehát a panaszszal szemben igazában állást nem foglalt. Ha megtette volna, nem tehetett volna egyebet, minthogy a bíróságokat figyelmeztesse, hogy mikor halaszthatatlanság fenn nem forogván, közokiratokat vesznek fel, hatáskörüket túllépik; hogy az ilyen törvényes hatáskör túllépésével felvett okirat legalább is mint közokirat semmis, tehát egészen eltekintve a fegyelmi következményektől, az illető bírónak magánjogi felelősségét is magával hozza. Hogy ennél fogva a járásbíráknak minden egyes esetben, midőn közokirat felvétele iránt kerestetnek meg, feladatuk nemcsak az, hogy a legszorgosabban megállapítsák, vajjon hatáskörük törvényes feltételei, vagyis az illetékes közjegyző akadályoztatása és az ügy halaszthatatlansága fenforognak-e, hanem az is, hogy a feleket kitanítsák, miszerint ezen körülményeknek legszorgosabb mérlegelése daczára is a járásbíró által felvett okirat érvényességének kérdése minden egyes esetben illetékesen csak a per bírója által dönthető el, hogy tehát még a törvényesen fölvetett járásbírói okirat is jogbiztonsági szempontból törvényeink szerint a közjegyző által fölvetett okirat mögé sorakozik. Végül intézkednie kellett volna az Igazságügyminiszternek, hogy a járásbírák, valahányszor köz-

okiratot vesznek fel, hatáskörük fenforgásának feltételeit és ez irányban eszközölt megállapításait az okiratban tanusítsák. A panasz útján tudomására jutott konkrét esetet pedig az Igazságügyminiszternek fegyelmi útra kellett volna terelnie.

Azt hisszük, a közjegyzői intézménynek a felmerült eset által érintett érdekeit érvényesíteni hivatott tényezők nem fogják abbeli kötelességüket elmulasztani, hogy az Igazságügyminisztert a kérdésben határozott állást foglalásra bírják. A közjegyzőkre az ilyen esetek annál inkább lehangelők, mert alig szabadulhatnak attól a benyomástól, hogy jelentőségük symptomatikus. Minden oldalról a közjegyzői hatáskör korlátozását, csorbitását jelző tüneteket és törekvéseket észlelünk. Ezen lapok utolsó füzetében adtunk számot a marosvásárhelyi kir. táblának 1904. december 5-én 3900. szám alatt hozott határozatáról, melynek megokolásában az mondatik, hogy a kir. közjegyzőt az 1874: XXXV. t.-cz. 55. §-a értelmében a peren kívüli képviselő csak az első fokban illeti meg, a felelővitelben már nem. Olyan kijelentés ez persze, melynek a legkisebb törvényes alapja sincsen. Nemcsak a közjegyzői törvény 55-ik szakaszának félreértésére, de teljességgel meg nem értésére, a közjegyzői intézmény célja, rendeltetése, hatásköre dolgában a legteljesebb tájékoztatásra mutat. Míg így a judikatura s az igazságügyi igazgatás vetekedve tördelik le a gyakorlatban úgyszólván már minimálisra szorult közjegyzői hatáskörnek egyes darabjait, addig más oldalról a politikai igazgatás a jegyzői kar előtt a peren kívüli jogszolgáltatást a maga egész teljességében első fokban és felelővitelben egyaránt, az okiratszerkesztésről nem is szólva, megnyitja. Miféle szerencsétlen irányzat ez? Milyen államigazgatási bölcsesség nyilatkozik meg ebben? Azok elől elzárni a jogász tevékenységet, akik az arra való tudományos és gyakorlati képesítésnek legmagasabb fokát elnyerték és azokra bízni azt, akik a hozzá való képességnek legfragmentarissabb feltételeivel sem bírnak? Nem azonegy kulturális színvonalat jelezné-e az olyan rendelkezés, mely a szakavatott orvost a súlyosabb betegségek kezelésétől eltiltaná, a náthákra és a purgantiák kezelésére szorítaná, a falusi felcsereket pedig feljogosítaná a laparotomiák elvégzésére? Mert már most tényleg körülbelül ott vagyunk, hogy a közjegyző működése hitelesítésekre és a hagyatékok tárgyalására — főképp az ingyenesekre — szorítkozik. No meg a szabadelvű pártelnökségekre. De most már ez utóbbiaknak is bealkonyult! —nt.

Közjegyzői functio a képviselőválasztások feletti biráskodási eljárásban.

Az országgyűlési képviselőválasztások feletti biráskodást szabályozó 1899: XV. t.-cikk azon rendelkezései, melyek az eljárás folyamán előírt közjegyzői közreműködésre vonatkoznak, nemcsak a közjegyzői rendtartásban (1874: XXXV. és 1886: VII. t.-cikkek) megállapított rendes közjegyzői hatáskörben és az ugyanott felállított szabályok betartásával teljesítendő, tehát rendes közjegyzői functiókat írnak elő, hanem részben felruházták a kir. közjegyzőket új hatáskörrel is és előírtak bizonyos, az általános szabályoktól függetlenül teljesítendő *speciális közjegyzői functiókat* is. A törvénynek az 1901. évi választások utáni első ízbeni alkalmazásánál ez a körülmény több esetben figyelmen kívül hagyatott és így alkalmas nyílt a kir. Curiának e részben is a törvénynek már most irányadó magyarázatát nyújtani és tényleg megállapítani, hogy az 1899: XV. t.-cikkkel előírt közjegyzői functiókra nem alkalmazhatók kivétel nélkül a közjegyzői rendtartás általános szabályai. Most, hogy az 1905. évi általános országgyűlési képviselőválasztások ellen beadott, noha aránylag csekély számú petíció a Curia előtt várja sorsát: időszerűnek mutatkozik a fentjelzett curiai határozatok ismertetése és egyáltalán mindazon szabályok összefoglalása, melyek ezen biráskodási eljárásban előírt közjegyzői functiókra állanak.

Az 1899: XV. t.-cikk 21. és 25. §-ai értelmében a választás érvénytelenítése iránti kérvény első példányát 10 oly választónak kell aláírnia vagy kézjegyével ellátnia, kik az illető választókerületnek a kérdéses választásra érvényes választói névjegyzékében mint választók fel vannak véve. A választói minőség a névjegyzék hiteles kivonatával, a kérvényezőknél a névjegyzékben foglalt választókkal való személyazonossága a községi előljáróság vagy kir. közjegyző tanusítványával igazolandók, az aláírások illetve kézjegyek pedig közjegyzőileg vagy bíróilag hitelesítendőek. Mindennek pedig már magában „a kérvényben“ kell történnie. Ezen három alaki kelléknek szigorú betartása annyival fontosabb, mert a törvény 31., illetve 63., 65. §§-ai értelmében, ha azok betartva nem lettek, a bíróság a kérvényt akár tárgyalás előtt hivatalból, akár a választásvédők kifogása folytán a tárgyalás alkalmával visszautasítja (nem pedig, mint más kellékhiányok esetében a 32. § szerint pótlás végett

visszaadja) és így, hacsak nem áll még rendelkezésre a 30 napos határidő új kérvény beadására, helyre nem hozható hátrányokról van szó.

1. Miután az 1899: XV. t.-cz. 150. §-a értelmében a véglegesen megállapított választói névjegyzék egyik hiteles példánya a választókerület székhelyére nézve illetékes kir. közjegyzőnél helyeztetik el, ő van hivatva elsősorban a választói minőség igazolására szolgáló és a kérvényhez melléklendő hiteles kivonatot kiállítani. E tekintetben ugyan egyszerűen az 1874: XXXV. t.-cikknek az okiratok másolatainak hitelesítéséről szóló 89. §-a lesz betartandó, mindazonáltal különös figyelem fordítandó a szóbanforgó névjegyzék pontos megjelölésére, amint az a kir. Curiának 226/1902. c. b. számú következő határozatából kitűnik:

„*tekintve, hogy a kérvényhez A) alatt csatolt jegyzéknek sem tartalmából, sem az arra vezetett hitelesítési záradékból ki nem tűnik, hogy a b.-i választóknak névjegyzékét magában foglaló ez az okirat az 1901. évi országgyűlési képviselőválasztásra érvényes választói névjegyzéknek a kivonata tekintve, hogy mindezek szerint a kérvény az 1899: XV. t.-cz. 21. §-a rendelkezéseinek meg nem felel, ennél fogva a kérvény a 31. § b) pontja és a 65. § alapján visszautasítandó volt.*“

2. A kérvényezőknél a névjegyzékben foglalt választókkal való személyazonosságát igazoló közjegyzői tanusítvány lényege és kellékei a Curia következő határozataiból ismerhetők meg.

„*. . . tekintve, hogy a kérvényre vezetett közjegyzői hitelesítési záradék bizonyossága szerint a kir. közjegyző a kérvényezőknél a névjegyzékben foglalt választókkal való személyazonosságát nem közvetlen tudomása alapján tanusítja, hanem abból a körülményből következteti, hogy a választói névjegyzékben más hasonló nevű választók elő nem fordulnak, ami azonban nem zárja ki azt, hogy a kérvényező a névjegyzékben előforduló hasonló nevű választókkal nem azonosak, hanem esetleg a kerületnek hasonló nevű nem választó lakóival azonosak, ennél fogva a kérvény a 31. § b) pontja és a 65. § alapján visszautasítandó volt.*“ (226/1902. c. b. szám.)

„*. . . A közjegyzői törvény tüzetesen meghatározza azokat az eseteket, amelyekben a közjegyző a közjegyzői törvényben szabályozott alakosságok megtartása mellett tanusítványokat állíthat ki, azok közé az esetek közé azonban az országgyűlési képviselőválasztások érvénytelenítése iránt kérvényezőknél a választói névjegyzékben fog-*

lalt választókkal való személyazonosságáról szóló tanusítvány kiállítása nem tartozik, ezzel a hatáskörrel ugyanis a közjegyzőt az 1899: XV. t.-cz. ruházta fel, anélkül, hogy a tanusítványokra vonatkozóan a közjegyzői tervényben előírt alakszerűségek megtartását követelné, de ennek nem is lehet helye, mert az illető személyazonosság igazolásánál nem a közjegyző előtt lefolyt valamely tény bizonyításáról van szó, amelyet a közjegyző saját tudomásából ismer, amint ez a 21. § szövegéből a szavak közönséges értelménél fogva is nyilvánvaló. Minthogy pedig a kérvény elsődletén lévő záradékban a kérvényezőknek a választói névjegyzékben foglalt választókkal való személyazonosságát nem a záradékot kiállító közjegyző és nem is mint saját tudomásából ismert körülményt tanusítja, hanem csak azt, hogy a személyazonosságát előtte tanuk igazolták; azonban a kérvény alaki kelléke szempontjából a személyazonosságnak igazolására a 21. § szerint csak a községi előljáróság vagy a közjegyző van hivatva, tehát e tekintetben a kifejtetteknel fogva . . . a kérvényt hivatalból visszautasítani kellett". (316/1902. c. b. szám.)

„ . . . Azon nagyfontosságú közjogi következményeknél fogva, melyeket a képviselőválasztások érvényességét megtámadók fellépése maga után vonhat, jogosultságuknak a törvényben megszabott előfeltételei a bíróság által teljes szigorral ellenőrizendők; lényegesen szükséges tehát, ami a 21. § második bekezdésében czéloztatik, hogy minden kételyt lehetőleg kizáró módon meg legyen állapítva a kérvényt aláírt személyeknek az ugyanazon nevű választópolgárokkal való személyazonossága; mert különben mi biztosíték sem állana fenn arra nézve, hogy a választást kérvénnyel megtámadók csakugyan jogosítvák-e erre? ezt a biztosítékot pedig teljes megnyugvással — a törvény szerint — csak a községi előljáróság vagy a kir. közjegyző mint közhitelű személyek közvetlen ismeretén alapuló legjobb tudomásuk, meggyőződésük szolgáltathatja, nem pedig tanukul felhívott idegen egyének pusztá állítása, kiket állításuk valódiságáért mi felelőség sem terhel s így ezeknek nyilatkozata a kérvényező választók személyazonosságának bizonyítására a törvénynek megfelelően el nem fogadható. Minthogy pedig a jelen kérvény záradékában a kérvényezőknek a választói névjegyzékben az idézett sorszámok alatt megnevezett választókkal való személyazonosságát a kir. közjegyző nem mint saját közvetlen tudomásából ismert körülményt, hanem csak azt tanusítja, hogy azt általa személyesen ismert két tanu igazolta . . . a kérvényt visszautasítani kellett." (7/1903. c. b. szám.)

3. A kérvényezők aláírásának vagy kézjegyének hitelesítése, miután az 1899: XV. t.-cz. 25. §-a eltérően nem rendelkezik, az általános szabályok szerint történik ugyan és így nem volna kizárva, hogy az 1874: XXXV. t.-cz. 70. §-a értelmében a közjegyző a kérvényezők azonosságáról magának két tanu által szerezzen meggyőződést. Ha azonban ugyanazon közjegyző tanusítja az aláíróknak a választói névjegyzékben felvett választókkal való azonosságát, a dolog természeténél fogva ki van zárva, hogy ezen azonosságot mint közvetlen tudomásának megfelelőt tanusítsa, az aláírók azonosságára nézve pedig két tanu bemondására hivatkozzék. Viszont ha a kérvényt kir. közjegyző vagy bíróság előtt aláírt kérvényezők a választói névjegyzékben felvett választókkal való azonosságuk tanusítása végett egy másik kir. közjegyzőhöz fordulnának, miután arról van szó, hogy az aláírók azonossága tanusíttassék, a kir. közjegyző előtt újból aláíráselismerésnek, vagyis ismételt névaláírásnak kell történnie és hitelesítenie (1874: XXXV. t.-cz. 92. §). Megállapíthatjuk tehát, hogy minden esetben, mikor a kir. közjegyző tanusítja a kérvényezőknek a választókkal való azonosságát: feltétlenül neki is kell az aláírást hitelesítenie és pedig feltétlenül az aláírók személyes ismerete alapján. Csupán ha a községi előljáróság bizonylatával tanusíttatik a választói névjegyzékben felvett választókkal való azonosság: történhetik az aláíráshitelesítés a rendes szabályok szerint és azonossági tanuk alkalmazásával is. Más kérdés megint és nem a kir. közjegyzőre tartozik, hogy a községi előljáróság hogy fogja tanusíthatni az aláíróknak a választókkal való azonosságát, hacsak az aláírásnál személyesen jelen nem volt.

Előrebocsátottuk, hogy az aláírás- vagy kézjegyhitelesítésnek elsősorban az általános szabályok betartásával kell történnie. E tekintetben az 1874: XXXV. t.-cz. 92. §-a és az 1886: VII. t.-cz. 27. §-a intézkednek. Felmerülhet már most a kérdés, hogy megfelel-e a kérvény az 1899: XV. t.-cz. 25. §-a rendelkezéseinek, ha az aláírás- vagy kézjegyhitelesítés nem történt a fent idézett törvényszakaszok rendelkezéseinek betartásával? Véleményünk szerint nem felel meg. Mert általánosságban igaz ugyan, hogyha valamely okiraton lévő aláírás nincs szabályszerűen hitelesítve, még nem lehet szó arról, hogy az okirat bizonyító erővel nem bír, hanem csak arról, hogy a hitelesítési záradék nem bír azzal. Ennélfogva bizonyítandó lesz, hogy tényleg az illető írta alá az okiratot, ami

ha megtörtént, az okirat épp úgy bizonyító erővel bír, mintha szabályszerű hitelesítéssel lett volna ellátva, melylyel szemben utóvégre szintén van ellenbizonyításnak helye. Egészen másképp áll azonban a dolog, ha az aláíráshitelesítés kötelezően van előírva, vagyis mint a jelen esetben, az azzal el nem látott kérvény visszautasítandó (1899 : XV. t.-cz. 31. §. d) pont). Az 1899 : XV.t.-cz. 25. §-a nem azt mondja, hogy a kérvényezők tartoznak a kérvényt közjegyző előtt aláírni, hanem azt, hogy tartoznak aláírásaikat közjegyzőileg „hitelesíttetni“. Azon szigorú értelmezés mellett, melyet a kir. Curia ezen törvény tekintetében eddig követett, a 25. § ezen rendelkezését csak úgy lehet értelmezni, hogy nemcsak a közjegyző előtti aláírás ténye, hanem ennek hitelesítése képezi a kérvény lényeges alaki kellékét. A hitelesítés előírásában pedig természetesen benfoglaltatik a szabályszerű hitelesítés előírása. Nemcsak a törvény szó szerinti értelmezése, de ratiója is ezen álláspont mellett szól. Mert az összes rendelkezésekből kitünőleg a jogosultságnak magában a kérvényben kell igazolva lennie s így a közjegyző előtti aláírás ténye sem bizonyítható mással, mint a kérvényre vezetett tanusítvánnyal, már pedig a nem szabályszerű hitelesítési záradék a megkivánt teljes bizonyítást ezen ténynek nem nyújtja. Ennélfogva, ha például az aláírások hitelesítésénél a közjegyző az 1886 : VII. t.-cz. 27. § utolsó bekezdésének ellenére nem veszi fel a záradékba, hogy a kérvényezőt személyesen ismeri, vagy ha nem, mi módon szerzett magának meggyőződést személyazonosságukról (amennyiben utóbbinak a fentiek szerint egyáltalán helye lehet), akkor a hitelesítés nem felel meg a törvényes kellékeknek, az 1899 : XV. t.-cz. 25. §-a szempontjából a kérvény nem is tekinthető „hitelesítettnek“ s így visszautasítandó lesz. Ezzel szemben arra hivatkozni, hogy az 1874 : XXXV. t.-cz. 68. §-a szerint ennek a kelléknek hiánya a közokirati erőt le nem rontja, annyival kevésbé lehet, mert ez a szakasz nem vonatkozhatik a későbbi 1886 : VII. t.-cz. 25. §-ában előírt kellék betartására.

A petíciónak most tárgyalt három alaki kellékén kívül még a következőkre hívjuk fel a figyelmet:

1. Arra nézve, hogy az a közjegyző is tanusíthatja-e a kérvényt aláíróknak a választókkal való személyazonosságát, akinél az illető kerület választóinak névjegyzéke letéve nincs, a Curia igenlően válaszolt:

„A 21. §-nak szövege nem tartalmazza azt és egyébként sem enged jogszerű következtetést arra, hogy a kérvényezőknek a választói névjegyzékben foglalt választókkal való személyazonosságát annak a kir. közjegyzőnek kell és lehet igazolnia, akihez az illető választókerület egészben vagy részben beosztva van.“ (316/1902. c. 6.)

Mindazonáltal azt hisszük, hogy az 1874 : XXXV. t.-cz. 50. §-ában felállított hatásköri korlátozás okvetlenül fennáll és el is tekintve attól, hogy az ország más részében székelő közjegyző az azonosságnak közvetlen tudomás alapján való tanusítására nem is lehet képes, mindenesetre érvénytelen a tanusítvány, ha a választókerület kívül esik azon törvényszék területén, amelyen a közjegyzői székhely fekszik.

2. Az 1899 : XXXV. t.-cz. 35. §. értelmében a választók hitelesített meghatalmazással ellátott közös meghatalmazott által a tárgyaláson ellenkérvényt is terjeszthetnek elő. A meghatalmazás aláírására és az aláírók választói minőségének igazolására nézve épp úgy állanak a fentebb mondottak. Ugy szintén az 57. és 58. §§ értelmében a kérvénytől való elállás vagy visszavonás esetében is.

3. Végül még egy további, a rendes közjegyzői tanusítványok körén kívül eső közjegyzői tanusítványt állapítanak meg az 1899 : XV. t.-cz. 81. és 150. §§-ai. Míg ugyanis a kir. közjegyző rendszerint (1874 : XXXV. t.-cz. 89. §) csupán valamely eredeti okiratot egészben vagy részben tartalmazó másolatot hitelesíthet: addig az 1899 : XV. t.-cz. 150. §-a értelmében a nála letett választói névjegyzékről nemcsak másolatokat és kivonatokat, hanem „bizonylatokat“ is szolgáltat ki, a 81. § értelmében pedig, ha érvénytelenségi okul azon körülmény hozatik fel, hogy a képviselő valamely választói névjegyzékben felvéve nincs, ez csak annyiban vehető figyelembe, ha közokirattal bizonyíttatik, hogy a képviselő azon kerület választói névjegyzékében *elő nem fordul*, amelyben megválasztották. Következik ezen törvényes rendelkezésekből, hogy a kir. közjegyző ilyen negatív bizonylat kiállítására feljogosítva és kötelezve is van.

H. Sz.

Felsőbirósági határozatok.

Közjegyzői rendtartás.

74. A kir. közjegyző, mint birói kiküldött által elkövetett hivatali sikkasztás által okozott kárért a m. kir. államkincstár az 1871: VIII. t.-cikk 19. §-a alapján felelős, mert a birák felelősségéről szóló törvény felhívott szakasza a kir. közjegyzőkre is kiterjed. (Szatmárnémetii kir. törvényszék 1903. D. 457. sz.)

Az 1871: VIII. t.-cikk 19. §-ában felvett kivételes természetű jogszabály csak azokra az esetekre nyerhet alkalmazást, amelyekre az kifejezetten megállapított, vagy utóbb kifejezetten kiterjesztett, mert az államnak ebben a törvényszakaszban meghatározott felelőssége csak a birákra és birósági hivatalnokokra, vagyis csak azokra terjed ki, a kikért azt az állam ebben a törvényben kifejezetten elvállalta, vagy akikre az utóbbi törvény rendelkezésével kiterjesztett.

Az pedig kétségtelen, hogy a kir. közjegyző által, bár valamely birói megbízás folytán foganatosított eljárás körében elkövetett hivatali sikkasztás esetére az 1871: VIII. t.-cz. 19. §-a nem vonatkozik, sem pedig az, akár az 1874: XXXV. t.-cikkben, akár az azt módosító 1886: VII. t.-cikkben ki nem terjesztett, holott ha a törvényhozás ennek az alkalmazását ilyen esetekre is kiterjeszteni akarta volna, a most említett későbbi törvényekben ez iránt éppen úgy kifejezetten rendelkezett volna, mint azt a birósági végrehajtókról szóló 1871: LI. t.-cz. 20-ik §-ában, a kir. ügyészségről szóló 1871: XXXIII. t.-cz. 8-ik §-ában, illetve az ennek helyreigazításáról szóló 1881: LV. t.-cikkben a budapesti árú- és értéktőzsde, valamint a vidéki termény- és gabonacsarnokok külön biróságának elnökeire és biráira nézve az 1881: IX. t.-cz. 99. §-ában s a szabaddalmi tanács elnökeire és ülnökeire vonatkozóan pedig az 1895: XXXVII. t.-cz. 26. § utolsó bekezdésében megtette.

A szóbanforgó esetben tehát a m. kir. államkincstár felelőségét az 1871: VIII. t.-cz. 19. §-a alapján megállapítani nem lehet ugyan, ennek dacára felülvizsgálati kérelmének helyet adni még sem lehetett, mert egyébként a felelősségi biróság a kincstár fizetési kötelezettségét helyesen állapította meg.

Ugyanis: a végrehajtási eljárásról szóló 1881: LX. t.-cz. 201. §-ának utolsó bekezdése értelmében a telekkönyvi hatóság elrendel-

heti, hogy az államkincstár kezelése alá befizetett és birói letétben kezelt vételár felosztása és a követelések kielégítése fontosabb esetekben az evégből megbízandó kir. közjegyző által eszközöltessék.

Ilyen esetben tehát a kir. közjegyző tulajdonképpen nem tekinthető egyébnek, mint a telekkönyvi hatóság közvetítése útján (tehát törvényes módon) az állam egy oly megbízottjának, aki arra nyert megbízást, hogy az állam által birói letétként kezelt vételárat a jogerős kiutaló végzés alapján az abban jogosítottaknak átadja.

Ehhez képest ilyen megbízások esetén egyrészt az állam, másrészt a kir. közjegyző között olyan jogviszony jön létre, melyre a megbízási jogviszonyra vonatkozó általános magánjogi szabályok nyernek alkalmazást, ezek szerint pedig a megbízott tényeiért és mulasztásaiért a felelősség a megbízót terheli.

Ha tehát a vételárfelosztással megbízott kir. közjegyző az általa, az érdekeltek részére leendő felosztás céljából a birói letétből felvett összeget a megbízás értelmében a pénz felvételére jogosultnak ki nem adja, illetve elsikkasztja, tekintettel arra, hogy az államkincstár a kezelése alatt álló birói letétért feltétlenül felelős, a jogosultakkal szemben az államkincstárnak ez a felelőssége a megbízott kir. közjegyző jogellenes cselekményei dacára is továbbra fenmarad abban a tekintetben, hogy a birói letétben kezelt összeg a jogosultnak tényleg kifizettessék.

Ezt a felelősséget pedig vitássá nem teheti sem az a körülmény, hogy a kir. közjegyzőkről intézkedő törvényekben az államkincstár felelőségének megállapítására nézve rendelkezés fel nem vétetett, sem az, hogy a birósági végrehajtókról rendelkező 1871: LI. t.-cz. 20-ik §-ában foglalt jogszabály a birói felelősségről szóló törvény hatályát a birósági végrehajtókra is kiterjesztette; a törvényhozásnak erre a kiterjesztésre ugyanis azokból a cselekményekből származható felelősség szabályozása miatt volt szüksége, amelyekre vonatkozóan a birósági végrehajtó a kiküldetés foganatosítására szükséges cselekmény kivételére a bíróságtól rendelkezést nem nyer, amelyet tehát a birósági végrehajtó saját hatáskörében, saját belátása szerint hivatalánál fogva, önállóan teljesít. Az államkincstár az általa kezelt idegen pénznek felosztásáért, vagyis azért, hogy a jogosultak a tulajdonukat képező pénzt megkapják, a jogosultakkal szemben, a megbízási jogviszonyra vonatkozó általános magánjogi szabályok erejénél fogva minden körülmények között, tehát akkor

is felelős volna, ha a felosztásra nem királyi közjegyzőt, hanem bárkit, hivatalon kívül álló egyént is bíz meg.

Minthogy pedig a jelen perben a felebbezési bíróság az 1893: XVIII. t.-cz. 197. §-a értelmében a felülvizsgálati eljárásban is irányadó tényállásként megállapította, hogy a megbízott kir. közjegyző a felperes által igényelt összeget sem a felperesnek ki nem adta, sem a birói letétbe vissza nem helyezte s illetve azt elsikkasztotta: ennél fogva kétségtelen, hogy a fentebb kifejtettek szerint a m. kir. államkincstár ezen összegért felperesnek felelős. (Debreczeni kir. tábla 1905. januárius 12-én G. 176/1904. sz.)

*

75. Midőn a zálogjog végrehajtható közjegyzői okirat alapján kebeleztetett be, a bekebelezett zálogjog a végrehajtási törvény 137. §-a alapján a *végrehajtási zálogjog* hatályával bír s ennél fogva az illető ingatlanra a tulajdonjognak egy harmadik személy javára, a végrehajtható közjegyzői okirat alapján kieszközölt bekebelezést követő időben történt bejegyzése a végrehajtási törvény 137. és 142. §-ai rendelkezéseiből folyólag sem a végrehajtást, sem annak további folyamatát nem gátolja. Ennél fogva dacára annak, hogy a közjegyzői okiratból nem tűnik ki, hogy a hitelező a korábbi tulajdonossal szemben az ingatlan hasznélvezetére is zálogjogot szerzett volna, ha az ingatlan időközben új tulajdonosra is száll, az utóbbi elleni ítéleti marasztalás nélkül is, a hitelezőnek jogában áll a kielégítési végrehajtást az ingatlan hasznélvezetére is vezetni, mert ez is a végrehajtás egy nemét képezi és így az időközben történt tulajdonváltás ezt sem gátolhatja. (Pozsonyi kir. tábla 71/1904. sz.)

Hagyatéki eljárás.

76. Az állandóan követett birói gyakorlat szerint az örökösök a hagyomány kifizetése iránt a reájuk szállott örökség erejéig és így ennek az örökségnek erejéig bármely vagyonukra vezethető végrehajtás terhe mellett felelősek; már pedig alperesek nem védekeztek azzal, hogy reájuk az örökhagyó után a felperes kereseti követelésének fedezésére elegendő örökség nem szállott, ilyen körülmények között tehát a felebbezési bíróság az ezekre az alperesekre szállott örökség miségét és mennyiségét vizsgálni nem tartozott.

Az A) alatti végrendelet azt tartalmazza: „Az ezen végrendeletben foglalt pénzbeli hagyományok kifizetése tekintetében rendelem,

hogy a hagyatékomban található készpénz és értékpapir a pénzbeli hagyományt nyert hagyományosok között hagyományaik arányában halálom után azonnal felosztassék, az ezután még egyenlítően maradó pénzbeli hagyományok pedig a hagyatékomhoz tartozó budapesti házban telekkönyvileg biztosítván, halálomtól számítandó három éven belül elégtessenek ki örökösöm által, nehogy örökösöm ezen budapesti ház hevenyészett eladására kényszerítesse; ezen hagyományi részösszegek után hagyományosokat 4%-os kamattal illeti meg halálom napjától számítva a hagyományok tényleges kifizetéséig.“

A végrendelet most ismertetett tartalma kellő határozottsággal fejezi ki a végrendelező akaratát aziránt, hogy a készpénzbeli hagyományok után, ha és amennyiben halála után azonnal ki nem elégtetnek vagy ki nem elégtethetnek, a halála napjától számítva 4% kamattal fizetessék; de különben is az állandóan követett birói gyakorlat szerint a készpénzbeli hagyomány iránt, ha kiszolgáltatása feltételhez vagy határidőhöz kötve nincs, a hagyományos követelési joga az illető örökhagyó halálával megnyílik és ettől az időtől kezdve annak haszna is a hagyományost illeti meg, már pedig készpénznek haszna a kamattal.

Igaz ugyan, hogy az elsőbíróság ítéletében foglalt és a felebbezési bíróság által is elfogadott tényállás szerint az illető hagyaték tárgyalásán az ott megjelentek ellenkező megállapodásra jutottak és ennek megfelelően hozott meg az átadási végzés is, ez felperesnek kézbesített és ez ellen felperes felebbvitellel nem élt, azonban e szerint a tényállás szerint felperes a hagyatéki tárgyaláson részt nem vett; ilyen körülmények között tehát felperest a hagyatéki tárgyaláson létesült ellenkező megállapodás és a perenkívüli örökösödési eljárásban hozott birói határozat nem köti.

Továbbá igaz ugyan, hogy az elsőbíróság ítéletében foglalt és a felebbezési bíróság által is elfogadott tényállás szerint felperes a hagyományi tőke felvételét okiratilag nyugtatta, és ebben az okiratban a kamatok iránt fentartás nem foglaltatik; azonban ez a körülmény nem zárja ki annak lehetőségét és felperes részéről bizonyítását, hogy ő a hagyományi tőke felvétele és az illető nyugta kiállítása alkalmával a kamathoz való követelését szóbelileg fentartotta; ámde a felebbezési bíróság elfogadva az elsőbíróság ítéleti tényállását is, bizonyítottan találta azt, hogy felperes akkor szó-

belileg kijelentette, hogy a kamatokat követeli; már pedig ez a kijelentés a kamatokhoz való követelés fentartásával jogilag azonos.

Ezeknél fogva nem ütközik jogszabályba a felebbezési bíróságnak az a jogi döntése, amely szerint alpereseket az illető kamatok megfizetésére kötelezte. (Curia 1905. február 1. G. 518/1904. sz.)

*

77. Az örökgyó által végrendeletében a k—i szegényeknek, a j—i kórház vagy ovodának, a t—i iskolának és a k—i főgymnasiumi ösztöndíjalapnak hagyományozott tőkék átvételére jogosított hatóságok arra köteleztetnek, hogy a részükre alapítványként hagyott összegekre vonatkozóan az alapító-leveleket a m. kir. belügyminiszteriumhoz, illetve a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz kormányhatósági jóváhagyás végett mutassák be, a végrendeleti végrehajtónak azon jelentése pedig, hogy ezen alapítványokat már kifizette, tudomásul nem vétetik, hanem nevezett utasítatják, hogy a kifizetett összegeket és időközi kamataikat követelje vissza és helyezze birói letétbe, mely összegek az alapító-levelek jóváhagyásának megtörténtéig birói letétként kezeltenek rendeltetnek azzal, hogy az illető hatóságoknak csakis az alapító-levelek kormányhatósági jóváhagyása után fognak kiadatni.

Mert a fennálló törvényes gyakorlat értelmében a köz- és jótékony célokra magánszemélyek vagy jogi testületek által tett vagyoni értékkel bíró alapítványok jogi léttel csak akkor bírnak, ha az államkormányzati főfelügyeletből kifolyó jog folytán azokra az illétekes kormányhatóság által jóváhagyott alapítványi oklevél kiállítatik, az ily alapítvány, mint jogalany képviselőre és az alapítvány kezelésére kirendelt közegnek vagy hatóságnak arra vonatkozó képviselői joga pedig csak akkor áll be, ha maga a képviselendő jogi személy a kormányhatóságilag jóváhagyott alapítólevéllel már jogi lételt nyert. (Budapesti kir. tábla.)

A kir. tábla végzése helybenhagyatik indokai alapján és a felfolyamodásban felhozottakat illetőleg azért, mert a másodbiróság végzésében foglalt az a rendelkezés, melyben az örökgyó végrendeletében közcélokra hagyományozott kérdéses alapítványi összegek átadása a kormányhatósági jóváhagyással ellátott alapító-levelek bemutatásáig felfüggesztetett, nem tartalmaz semmi olyan intézkedést, amely a közigazgatási hatóságok hatáskörébe beavatkozásnak volna tekinthető és ez a rendelkezés elvi szempontból megfelel a közalapítványok jogi személyisége kérdésében a kir.

Curia által egyes konkrét esetek alkalmával elfoglalt jogi álláspontnak (4219/1903., 2035/1904. sz.) és nem áll elvi ellentétben a kir. Curiának 6235/1902. szám alatt egy sírkápolna, tehát pusztán vallási és kegyeleti cél létesítésére szánt alapítvány kérdésében és így nem is teljesen analog esetben korábbi időben hozott határozatával sem;

továbbá, mert az a további rendelkezése a másodbiróságnak, amelyben a végrendeleti végrehajtó a hagyatéki bíróság jogerős határozatának bevétele nélkül, saját felelősségére kifizetett alapítványi tőkének és kamatainak birói letétbe helyezésére köteleztetett, jogszerű és szükségképeni folyamánya annak, hogy a kérdéses közalapítványok létesítésére szánt összegek kiadása tekintetében az örökösödési eljárás a kormányhatóságilag jóváhagyott alapító-levelek bemutatásáig függőben hagyatott. (Curia 1905. február 10. 3496/1904 sz.)

Telekkönyvi rendtartás.

78. Jogszabály az, hogy a közokirat is csak annyiban szolgálhat bizonyítékul, ha és amennyiben az illető okiratban foglalt ügylet jogi minőségére való tekintettel, az okirat kiállítására az illető hatóság hivatva van; minthogy pedig a végrehajt. törvény 132. §-a szerint a járásbiróság, mint a végrehajtási ügyben eljáró bíróság, ingatlanokra nézve csakis élők közötti jogüggyellett a végrehajtást szenvedő részéről megszerzett jogok tekintetében járhat el s akkor is szorosán a 132. § korlátai között, tehát nem akként, hogy a lefoglalt jogot, mint ingóságot árverés útján értékesítse;

minthogy e szerint kétségtelen, hogy a járásbiróság nem volt jogosítva arra, hogy az ingatlanokból a végrehajtást szenvedőt megillető örökösödési jogot, mint ingóságot árverés alá bocsássa, ennél fogva az e jog elárverezése tárgyában felvett árverési jegyzőkönyv az illető ingatlanok tulajdonjoga megszerzésének bizonyítására alkalmas okiratul el nem fogadható, annál kevésbbé, mivel az árverés megtartása napján az árverés alá bocsátott jog már nem volt jövőben érvényesítendő jog, hanem tekintettel az átadó végzésre, a végrehajtást szenvedő részéről már megszerzett jog, amely a hagyatékátadó végzés alapján azután a tulajdonjog bekebelezésével nyilvánkönyvileg is érvényre emeltetett.

Ezek szerint nincs oly okirat, amely a végrehajt. törv. 182. §-ára való tekintettel is, a tkönyvi rdts. 67., 68., 81., 82., és 84.

§§-aiban foglalt rendelkezések értelmében a tulajdonjog bejegyzésének alapjául szolgálhatna s ekként a tulajdonjognak sem bekebelezése, sem annak előjegyzése nem volt megengedhető. (Curia 1905. jan. 27-én, 9637/904. sz.)

*

79. Általános szabály, hogy a telekkönyvi bejegyzések csak a felek kérelmére, vagy hivatalos megkeresésre eszközölhetők, miből kifolyólag a telekkönyvi hatóságnak a saját és jogerőre emelkedett határozata alapján eszközölt telekkönyvi bejegyzéseket hatályon kívül helyezni s ezáltal a telekkönyvi állapotot hivatalból megváltoztatni nem áll jogában és ezt a telekkönyvi rendelet 168. §-ára hivatkozással annál kevésbé teheti, mert ez a szakasz csak a kiadmányokban becsuszott hibáknak az ott előirt alakszerűség mellett leendő kiigazításáról, nem pedig a jogerősen eszközölt telekkönyvi bejegyzéseknek hatályon kívül helyezéséről és a telekkönyvi állapot megváltoztatásáról intézkedik. (Nagyvárad kir. tábla 1904. december 31. 3584. sz.)

Czégügyek. Váltóóvás.

80. A kereskedelmi törvény 11. §-a ama rendelkezésének, hogy a kereskedők czégül saját polgári nevüket és pedig legalább vezetéknevüket kötelesek használni, az felel meg, hogy a férjes nő a czégben vezetéknevül férjének vezetéknevét használja, mert a férjes nőnek — a férje után — ez a polgári neve. De éppen annál fogva, mert az a vezetéknev a nőt csak a férje után, házassága alapján illeti meg, a czégvalódiság elvéből a kereskedelmi forgalom jóhiszeműsége és biztonsága érdekében az a követelmény is fennáll, hogy a férjes nő és pedig úgy a maga egyéni czégében, mint a K. T. 13. §-ának megfelelő és szintén a czégvalódiság elvének hatálya alá eső társas czégben is akkor, ha abban mint egyik társnak neve az ő neve előfordul, ezt a vezetéknevet akár női utónevével, akár valamely toldással oly alakban, illetve oly tartalommal használja, hogy a czégszöveg az ő férjes női minőségét félreérthetetlenül kifejezésre juttassa és őt férjének személyétől kétségtelenül megkülönböztetni alkalmas legyen. Minthogy pedig a bejegyeztetni kért ebben a czégszövegben: „Grósz J. és társa“ a Grósz Józsefné társ tag nevét kifejezni hivatott ez a név: „Grósz J.“ ennek a követelménynek nem felel meg azért, mert utónevének csupán a kezdőbetűje (J), a mely férje: Grósz József utónevének kezdőbetűjével

még azonos is, a nevezett társagnak női minőségét kifejezni és őt férjének személyétől megkülönböztetni nem alkalmas: ez okból a folyamodók, Grósz Józsefné és Grósz Józsa kérelmükkel elutasítatnak. (Szegedi kir. tábla 1904. november 16. 5430. sz.)

Minthogy a felterjesztett iratok szerint a bejegyeztetni kért közkereseti társaságnak egyik társtagja, Grósz Józsa, az pedig ki nem tűnven, hogy nevezett férjes nő lenne, a „Grósz J.“ név tehát mint a közkereseti társaság egyik tagjának neve a czég szövegébe a K. T. 11., illetve 13. §§-ai értelmében felvehető és így a kért bejegyzés a czég szövege miatt meg nem tagadható. (Curia 1905. január 18. 1713/1904. V. sz.)

*

81. A felvett óvás a fizetési visszkereset fentartására alkalmasnak mondatott ki, mert a felperesi község váltótulajdonosi minősége azáltal, hogy a kereseti váltó az ő birtokában van és alperesek által annak idején az ő részére állíttatott ki, igazolva van; mert azon körülmény, hogy az óvásban megnevezett főszolgabíró a váltó megóvatolása körül a község képviselőjében járt el, szintén igazolva van, a meghatalmazotti viszonynak az óvásban való kitüntetése pedig nem szükséges. (Curia 1905. január 10. 46/1904. sz.)

= Az eddigi gyakorlattal, mely szerint az óvás szövegébe a váltótulajdonos és nem a megbízott (ügyvéd, alkalmazott) neve veendő fel, a megbízási viszonynak pedig a szövegből ki kell tűnnie. (I. Döntvénytár u. f. XIX. 8., XX. 125., XXVIII. 18., XXX. 78.) — ellenkezik.

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

82. A természetben meglevő ági vagyon az ági örökösökre természetben hárul. Az ági vagyont tevő értékpapírok és értékjegy értékének az örökhagyó ténykedése nélkül, csupán a forgalmi élet alakulásai folytán bekövetkezett értékemelkedése tehát az ági örökös javára esik s ennél fogva, miután az értékek már nincsenek meg, az ági örökösnek azon értékben térítendő meg, melylyel az örökhagyó elhalálása idején bírtak, miután ezen időpontban még természetben megvoltak. (Curia 1905. február 3. 5772/904. sz.)

*

83. Nem lehet végrendeleti tanu az, aki nyereségvágyból elkövetett vétség miatt jogerejűleg elítéltetett, mert az 1876: XVI. t.-cz. 2. §-a csupán büntettet említ ugyan kizárási okul, de az 1880: XXXVII. t.-cz. 23. §. 2. tétele szerint ez alatt vétség is

értendő. Ellenben ha az illető a büntetést már kiállotta és a kimért hivatalvesztés és politikai jogai gyakorlatának felfüggesztése is a végrendelet kiállításáig lejárt, tanuskodási képessége meg nem tagadható. (Curia 1905. január 24. 464/1905. sz.)

*

84. Érvénytelen az apa és leánya között utóbbinak férjhezmeneteli napján a lakodalom alkalmával kiállított szerződés, mert a leány 18 éves korában a férjhezmenés által nagykorúságát éppen hogy elérte és vagyoni viszonyait, minthogy eddig apai hatalom alatt állott, nem ismerhette, az apa pedig ezt leánya kárával a saját anyagi előnyére kihasználta. (Curia 1904. december 22. 6632. sz.)

*

85. Oly esetben, ha az örökhagyó a végrendelet nyelvét nem érti, úgy annak előtte való felolvasása czéltalan s az előírt egyéb alakszerűségek megtartása mellett a végrendelet érvényes, mert a végrendelet tartalmának az örökhagyó anyanyelvén történt s a végrendelet záradékában bizonyított megmagyarázása ily esetben az okirat felolvasását pótolja. (Curia 1904. december 29. 6800/1904. sz.)

= Ellenkező értelmű határozatot I. Döntvénytár u. f. XX. 66. sz.

*

86. Az utóajánlatot tevő az árverési költséget csak annyiban tartozik viselni, amennyiben az utóajánlat folytán megtartott árverésen az utóajánlatot meghaladó vételárban azok fedezetet nem találnak. (Budapesti kir. tábla 1904. november 22. 9794/904. sz.)

*

87. A szerzeményt, valamint a közszerzeményt csakis a házaspár, vagy feleknek gazdálkodásából származó eredmény képezheti. Ingatlan a tulajdonos minden hozzájárulása nélkül előállott érték emelkedése ily gazdálkodási eredménynek nem tekinthető. (Curia 1904. január 14. 8487. sz.)

*

88. Az erdélyi részekben a hagyaték képviselőjére kinevezett ügygondnok nem esvén a váltóeljárás 34. §-ának tekintete alá, ő az örökhagyó aláírásának valódiságát korlátlanul megtagadhatja. (Curia 1904. december 15. 1075. sz.)

*

89. Az 1876: XVII. t.-cz. 9. és 10. §-ainak az érdekeltekre vonatkozó korlátozó rendelkezései is csak az ugyanott meghatározott

rokonsági összeköttetésben állókra vonatkoznak és a törvénynek korlátozó rendelkezései kiterjesztően nem magyarázhatók. (Curia 1904. október 13. 7055. sz.)

*

90. Ingatlan haszonélvezetére vezetett végrehajtás esetében, midőn az ingatlan a függő termés beszédésének vagy a bérösszeg esedékességének napjától számított egy év alatt el nem árvereztetik és több oly hitelező van, aki a haszonélvezetre zálog- vagy végrehajtási zálogjogot szerzett: a zárlati kezelés útján bevett és birói letétbe helyezett jövedelem felosztása az 1881: LIX. t.-cz. 210. §. második bekezdése értelmében eszközrendő. (A Curianak 76. sz. polgári teljes ülésű döntvénye.)

*

91. Az a peres fél, a ki az 1881: LIX. t.-cz. 69. §. 2-ik pontja alapján kereset útján kért perújítást, de ennek a kérelemnek azért nem adatott hely, mert a felhozottak új bizonyítékok gyanánt el nem fogadtattak, az 1881: LIX. t.-cz. 72. §-ára való tekintettel, új bizonyítékok alapján a perújítás megengedését nem kérheti. (A Curianak 77. sz. polgári teljes ülésű döntvénye.)

*

92. Az 1887 évi november hó 26. napján kelt, 3% alatt csatolt s a felperesek által az A) alatti okirattal átvállalt 4000 frtos törlesztéses kölcsönről kiállított kötelezvényben kikötött, hogy a hitelező alperes jogosítva van a kölcsönt annak lejáratá előtt félévvel feltétlenül felmondani, ellenben ez a kötelezvény azt a kikötést, hogy a lejárat előtti felmondáshoz a felperes adósoknak is joguk legyen, nem tartalmazza.

Az 1889 évi október 23-án kelt 2% alatt mellékelt kötelezvény 6-ik pontjában pedig határozottan ki van kötve, hogy felperes adósok a törlesztési terv szerinti hányadnál nagyobb összeg fizetését, vagy az egész tőkének a lejárat előtti visszafizetését csak az alperes hitelező beleegyezésével tehetik. A felhívott kötelezvényeknek most idézett nem vitás tartalmából tehát kétségtelen, hogy a 3% alatti okiratban foglalt felmondás kedvezménye csak alperes hitelező javára köttetett ki, a 2% alatti kötelezvényben pedig az adós felpereseknek a lejárat előtti felmondási joguk kifejezetten kizáratt.

A kamatazó törlesztéses kölcsönöknél azonban, minők a kereseti kölcsönök is, a kamatláb koronkénti megváltozhatása, vagyis annak csökkenése, vagy emelkedése a szerződő felek mindegyiké-

nek anyagi érdekeire kétségtelenül befolyással lévén, oly megállapodások, melyek egy és ugyanazon jogviszonyban kizárólag csak az egyik szerződő fél, jelen esetben a hitelező alperes érdekét védik, ellenben az adós anyagi érdekeinek jogos érvényesíthetését teljesen kizárják, joghatálylallyal nem bírhatnak. A hitelezőnek tehát a kamatozó törlesztéses pénzkölcsön ügyleteknél csak ahhoz lehet joga, hogy a kölcsönnek az adós részéről a lejárat előtt történt netáni felmondása esetében megfelelő kárpótlást követelhessen, de a hitelező a maga részére kikötött felmondási jog előnyétől szerződő ellenfelét, az adóst, meg nem foszthatja.

Felperesek vitatták, hogy a fennálló kereskedelmi szokás alapján a pénzüintézetek a lejárat előtti visszafizetést 3%-os felülfizetés (storno) ellenében elfogadják.

Alperes sem ezen kereskedelmi szokás létezésére, sem a felperesek azon állításának valóságára, hogy a szóban levő törlesztéses kölcsönök már csak a keresetlevélben feltüntetett összegekben állanak fenn, nem nyilatkozván: ezek a felperesi ténybeli állítások az 1868: LIV. t.-cz. 159. §-a értelmében az alperes által beismerteknek veendőek.

Mindezeknél fogva megállapítandó volt, hogy hitelező alperes a fennálló tökehátraléknak és 3%-os felülfizetésnek (storno) lefizetése ellenében a felmondást elfogadni tartozik. (Curia 1905. február 16. 336/v. 1904. sz.)

*

93. Nincs törvényes akadályja annak, hogy a végrehajtást szenvedett örökség útján szállott, bíróilag még át nem adott hagyatéki ingóból a végrehajtást szenvedőt illető hányad az 1881: LX. t.-cz. 48. §-a értelmében lefoglaltassék. (Budapesti kir. tábla 1905. január 24. 33/1905. sz.)

*

94. Anyagi jogszabály, hogy az özvegyi jogból folyóan a férj hagyatékából járó anyagi előnyökre igényt jogosan és sikerrel csak az az özvegy nő támaszthat, a ki férjével házastársi közösségben élt, arra érdemtelenné nem vált, avagy az a nő, a kinek a házastársi életközösség megszakitására a férj szolgáltatott okot; nem tarthat azonban arra igényt az az özvegy, a ki házastársi kötelességét férjével szemben nem teljesítette, avagy ezt a kötelességet súlyosan megsértette. (Curia 1905. január 19. 8267. sz.)

*

Adó- és illetékügyek.

(A m. kir. közigazgatási bíróság pénzügyi osztályának határozatai.)

95. Midőn külföldi örökhagyónak a magyar korona területén fekvő ingatlan vagyona a hagyaték bezavatólása előtt eladatik, az örökösök az eladott ingatlan vételárától tartoznak az örökösödési százalékos illetéket lefizetni. Mert az általános jogelvek szerint az ingatlan vagyon, — tekintet nélkül az örökhagyó honosságára — a területi fenhatóság elve alapján ama állam bírósága illetékességének lévén alávetve, ahol az ingatlan fekszik, az örökösödési eljárásról szóló 1894. évi XVI. t.-cz. 8. §-a szerint is a külföldi örökhagyónak Magyarországon lévő ingatlan hagyatékára nézve a magyar bíróság jár el és ruházza át az örökösökre a külföldi örökhagyó hagyatékához tartozó ingatlan vagyont, már pedig az Ill. szabályok 1. §. B) pontja értelmében illeték alá esik a haláleset következtében történő minden vagyonátruházás, minélfogva a külföldi örökhagyó magyarországi ingatlanának a magyar bíróság, mint hagyatéki bíróság átadó végzésével történt átruházása szintén illeték alá esik, mely illetékfizetési kötelezettségen az a körülmény, hogy a hagyatéki ingatlannak átadás előtt történt eladása következtében az illetékezés alapjául az Ill. szab. 95. díjtételének B) pontjához tartozó 4. jegyzet szerint a vételár volt veendő, mit sem változtat. (27419/1903.)

*

96. Ha a házastársak az őket osztatlan részben megillető ingatlanra bekebelezett adósságot személyes adósként külön okiratban egyetemlegesen elvállalták s ettől az okirattól a fokozatos illetéket megfizették és az egyik házastárs elhalálozása folytán az ingatlant öröklő életben maradt házastárs ugyanazért az adósságért külön okiratban egyedül vállal fizetési kötelezettséget: ettől az okirattól az adósság kifizetésének újbóli elvállalása után a fokozatos illeték nem követelhető, mert ezen okirat az ügylet illetékmentes megújítását tartalmazza, melytől az ill. szab. 52. §-a értelmében okirati bélyeg nem jár, hanem csupán 1 K állandó ívbélyeg rovandó le. (5849/1904.)

*

97. A fizetési meghagyás kézbesítése postán feladó vevény mellett addig jogérvénynyel nem eszközölhető, amíg a kézbesítés a fél lakásán a községi közegek által meg nem kíséreltetett. (15585/1903.)

*

98. Az I. oszt. kereseti adó alól mentesített családfő a családtagok után adóval nem terhelhető. (1024/1904.)

*

99. Házadómentesség adandó nemcsak azon esetben, ha a földszinéig lebontott épület helyébe, a falak felhasználása nélkül, új épület állíttatik, hanem akkor is, ha a földszinti épület tetőzetéig lebontott első emelet helyébe, a régi falak felhasználása nélkül, új első emelet építtetik. (9389/1903.)

*

100. Külföldiekre, belföldön élvezett igazgatósági tiszteletdíjak után kirótt IV. oszt. kereseti adó után általános jövedelmi pótdadó nem követelhető. (7438/1904.)

Miniszteri rendeletek.

Gyámpénztárakból magánfelek részére kifizetendő összegeknek postautalvánnyal való elküldése. A m. kir. belügyi Miniszter 451/VI. 1905. B. M. sz. alatt a következő körrendeletet intézte valamennyi árvaszékhez:

„A gyámpénztárból a nem helyben lakó magánfelek, gyámok és gondnokok részére kiutalványozott összegek kifizetésénél a hatóságok közvetítését indokolatlannak tartom, mert a szóban levő összegek minden koczkaztatás nélkül postautalvánnyal továbbíthatók az érdekeltek részére. Elrendelem tehát, hogy Czím a nem helyben lakó magánfelek, gyámok és gondnokok részére kifizetendő összegek utalványozása alkalmával utasítsa a gyámpénztárt (vármegyei gyámpénztárként működő kir. adóhivatalt), hogy a kiutalványozott összeget — a portoköltségre szükséges összeg levonásával — az előzetesen beküldendő szabályszerű nyugtákra postautalvánnyal küldje el és a postaföldadóvevényt a nyugtával és árvaszéki utalvánnyal együtt a napló megfelelő kiadási tételéhez csatolja. Intézkedjék, hogy amennyiben a vármegye területén az 1877: XX. t.-c. 285. §. alapján gyámpénztár tartására belügyminiszteri engedéllyel felruházott községek vannak: azok a nem helyben lakó magánfelek, gyámok és gondnokok részére kiutalványozott összegek elküldésénél szintén a fent előírt módon járjanak el. Végül megjegyzem, hogy ezen rendeletem folytán az 54,317/903. B. M. számú körrendelettel kiadott községi Gyámpénztári Szabályzat 22. §. második bekezdésének azon intézkedése, mely szerint a magánosoknak szóló pénzküldemények rendszerint az illetékes községi előljáráóság útján kézbesítendő, hatályát veszti. Budapest, 1905. január 29.

*

A birói letétben őrzött és értékteleneknek látszó okiratoknak bírósági irattári kezelésbe leendő átutalása tárgyában a m. kir. igazságügyi Miniszter 3811/1905. I. M. sz. alatt a következő rendeletet intézte valamennyi bírósághoz:

„A kiutalt és a felek által fel nem vett nem készpénzbeli birói letétek tárgyában 1899. június hó 1-én 32,247. I. M. sz. a. (Igazs. Közl. VIII. évf. 169. l.) kibocsátott rendeletnek azt a részét, amely szerint az értéktelen okiratok az ott jelzett határidő elteltével a bírósági irattárban leendő további kezelés czéljából kiutalandók és a bíróság részére veendő át, a m. kir. pénzügyminiszter úrral egyetértőleg a következőkkel egészitem ki:

1. A birói letétben őrzött, de értéktelennek látszó iratot a bíróság a letéti rendeleteknek megfelelően utalja ki s a letéthivatalt utasítja, hogy a kiutalt iratot a jogosultnak az őrzési díj kifizetése után adja ki; egyúttal a bíróság az irat átvételére jogosult felet a kiutaló végzésben figyelmezteti, hogy amennyiben a kiutalt okiratot a kiutaló végzésnek a letéthivatal részére történt kézbesítésétől számítva egy év alatt a letéthivatalnál át nem veszi, a kiutalt okirat az átvételre jogosult fél veszélyére a letéthivatal őrizetéből a bíróság irattárába fog további kezelés czéljából áttétetni és a jogosult fél az okiratot a bíróságnál csak külön kérelemre és pedig a felmerült őrzési díjnak a letéthivatal pénztáránál való előzetes lefizetése után veheti át.

2. Az említett egy évi határidő eltelte után a letéthivatal az okiratot külön felhívás nélkül hivatalból teszi át a bírósághoz és ugyanakkor azt, hogy a letétet mennyi őrzési díj terheli, magára az okira feljegyzi.

3. A bíróság a hozzá áttett iratot irattári kezelés alá veszi és pedig olyképp, hogy ezek az okiratok külön csomagban sorjegyzék mellett kezelendők stb. stb.

4. Amennyiben a jogosult fél ily bírósági irattári kezelésbe vett okirat kiadását kérelmezi, a bíróság az irattárnokot (kezelőt) utasítja, hogy az illető iratot az őrzési díj befizetését tanúsító letéti pénztári nyugta levonása mellett adja ki stb. stb. Budapest, 1905. február 1.“

S z e m l e.

A magyarországi kir. közjegyzők országos egyesülete mult hó 19-én tartotta Budapesten rendes évi közgyűlését, melynek lefolyásáról az alábbi jegyzőkönyv számol be:

Zimányi Alajos, az egyesület elnöke a közgyűlést megnyitván, melegen üdvözli a megjelent tagokat s a jegyzőkönyv vezetésére dr. Szily Ferenczet, annak hitelesítésére pedig dr. Cottely Gézárt s dr. Bekker Istvánt kéri fel.

Azután visszaillesztést vet az egyesület mult évi működésére s különösen kiemeli, hogy az egyesület tagjai közül Rupp Zsigmondot s dr. Wein-

mann Fülöpöt az a magas kitüntetés érte, hogy udvari tanácsosi, dr. Mezey Zsigmond pedig kir. tanácsosi címet nyertek, akiknek az egyesület nevében is szerencsét kíván. (Éljenzés.)

Azután megteszi elnöki előterjesztését, melyben előadja, hogy a közjegyzői kart nagy sérelem érte a községi jegyzők magánmunkálatai tárgyában hozott törvényhozási intézkedés által, mely az ügyis igen lassan fejlődő intézmény megerősödése elé csak újabb akadályokat gördít, sőt arra súlyos csapást mér.

Ismételt előterjesztést tesz a közjegyzői hatáskör tágítására s az elavult közjegyzői díjszabás revíziójára nézve. Bejelenti, hogy a szaklap kérdése végre megoldást nyert, amennyiben dr. Charmant Oszkár annak szerkesztését végleg elvállalta s a lap már meg is jelent. Buzdítja az egyesület tagjait, hogy az intézmény érdekeit nagyobb eréllyel támogassák, mert sajnosan kell egy bizonyos fokú közönyösség, csüggedés fellépését tapasztalnia. Végül megemlékezik a nyugdíjintézet állásáról, előadván, hogy annak 88 már bejegyzett tagja van, 4 tag bejegyzése pedig elintézés alatt áll. A nyugdíjalap már meghaladja a 112.000 koronát. Kéri, hogy a közgyűlés elnököt válasszon.

A közgyűlés egyhangú lelkesedéssel elnökévé *Zimányi Alajost* választván meg, *Rupp Zsigmond* reflectál az elnöki előterjesztésben foglaltakra. Mindenekelőtt köszönetet mond az üdvözlésért, melylyel az őt ért kitüntetés alkalmából az elnök úr megtisztelte, de ebből az alkalomból különösen kell hangsúlyoznia azt, hogy ez a kitüntetés nem is annyira az ő személyének, mint inkább a közjegyzői karnak szól, azért kapták azt úgy ő, mint elnöktársa, dr. Weinmann Fülöp is nemcsak a közügyek terén, hanem a közjegyzői pályán szerzett érdemeikért. Ő a kitüntetést csak ebben az alakjában volt hajlandó elfogadni, hogy az ilyen módon ne csak az ő személyének szóljon, mert kitüntetések, bár már volt több ízben része benne, sohasem hajhászott, hanem hogy precedensül szolgáljon arra nézve, hogy a közjegyzők ne csak a „közügyek“ terén, hanem a közjegyzői pályán szerzett érdemeikért is igényelhessenek kitüntetést.

Azután áttér az elnöki előterjesztés érdemére s mindenben osztja és csatlakozik az ott kifejtett nézetekhez. Röviden foglalkozik a községi jegyzők magánmunkálatai tárgyában hozott törvénnyel s odaconcludál, hogy itt az aktivitás terére kell lépni, mert ez az intézmény nagy veszedelmét jelenti.

A kormányt a törvényjavaslat tételénél tisztán politikai szempontok vezették, meg akarván nyerni maga részére a jegyzői kart, mely törekvése azonban kudarcot vallott, mint a választások eredménye mutatja. Ez azonban a tényeken már nem változtat.

Összetartásra buzdítja a kartársakat, mert erre nagy szüksége van a közjegyzői karnak s különösen felhívja a vidéki kamarákat az egyöntetű eljárásra. Ugyanis az egyes kamarák szervezete lokális jellegű, ami természetes is, mert csak kisebb területekre szorítkoznak. Így tehát erkölcsi súlylyal csak úgy léphetnek fel, ha egyöntetűen járnak el, szükség tehát, hogy fontos reformkérdésekben egymással érintkezésbe lépjenek, tapasztalataikat egymással közöljék. A szükséges konkrét adatokat

minden egyes kamara saját tagjai igénybevételével gyűjtheti legkönnyebben össze, felhíván őket a saját működési körükben észlelték közlésére. A passzivitással fel kell hagyni, kijelenti, hogy a kezdeményezést szívesen magára vállalja ő, mint a budapesti kir. közjegyzői kamara elnöke s a szükséges irányban megkereséseket intézend a társ kamarák elnökeihez, de egyúttal támogatásukat kéri.

Kijelenti továbbá, hogy a congressus működése, melynek célja szintén a közjegyzői intézmény bajain segíteni, éppenséggel nem teszi feleslegessé az egyesület hasonló irányú működését, azzal ellentétben nem áll, hivatása is más, mihez járul az a körülmény is, hogy nem állandó szervezet, hanem inkább csak alkalmasszerűen a szükséghez képest jön össze.

Emellett tehát az egyesületre, mint állandó szervezetre mindig szükség leend, annál is inkább, mert az most már a nyugdíjintézettel is kapcsolatban lévén, ezzel magának még állandóbb alapot és célt teremtett.

A congressusra nézve még előterjeszti, hogy célszerű volna azt nem mindig ugyanazon helyen tartani, hanem ambulatoriusan más kamarák székhelyén is.

A közgyűlés úgy az elnöki előterjesztésben foglaltakat, mint a *Rupp Zsigmond* által előadottakat tudomásul veszi s az egyesület jövő működésénél azokat figyelembe veendőkné kimondja.

Azután *Szabó Albert* egyesületi pénztáros teszi meg évi jelentését. Bemutatja az egyesületnek és a segélypénztár-alapnak mérlegét. Eszerint az egyesület vagyona az 1904. év végén, mely egyenlegképen a folyó évre áthozatott, 9144 kor. 71 fillér, miből 8820 kor. a pesti hazai első takarékpénztár-egyesületnél folyószámlán, míg a fenmaradó rész mint pénztári készlet kezelik. — A segélypénztár vagyona 1961 K 25 f, mely takarékbetétben gyümölcsözők. Az 1904. évben kiadott segélyek összege 1000 K. Indítványozza, hogy a központi bizottságnak a felmentvény megadassék s az 1904. évi bevételekből maradványképen kitüntetett 3124 K 71 f összegnek 50%-a, vagyis 1562 K 35 f az egyesületi alapszabályok X. fejezete alapján a közjegyzői nyugdíjintézet pénzalapja javára átutaltassék.

A közgyűlés a bemutatott számadásokat s mérleget jóváhagyván, a központi bizottságnak s a pénztárosnak az 1904. évre a felmentvényt megadja s az 1904. évi bevételek maradványának 50%-át, vagyis 1562 K 35 f-t a közjegyzői nyugdíjintézet pénzalapja javára átutaltványozza.

Azután *dr. Körössy Bertalan* beszücczei közjegyző előterjesztést tesz a közjegyzők magánmunkálatai ügyében. Előadja, hogy a kérdéses törvény meghozatván, a belügyminiszterium az igazságügyminiszteriummal egyetértve, végrehajtási utasítást adott a törvényhatóságoknak, hogy szabályrendeletileg állapítsák meg, mely munkálatokat legyenek jogosítva a községi jegyzők végezni. E végre mintát is készítettek.

A törvényhatóságok ki is dolgoztak ilyen szabályrendeleteket, de semmiféle mintához magukat nem kötvén, a községi jegyzőket mindenféle, még a legszövevényesebb ügyletek felvételére is feljogosítják.

Bemutat néhány ilyen szabályrendeletet, köztük Szebenmegye szabályrendeletét, mely a többi közt életjáradéki, vagyonközösség megszüntetési, társasági szerződések s más a legszövevényesebb jogügyletek fel-

vételére jogosítja fel a jegyzőket, melyek pedig nagy jogi tudást igényelnek s még a törvény intentiója szerint sem volnának felvehetők.

Indítványozza, hogy a szabályrendeletek ellen actió indíttassék.

A közgyűlés *Rupp Zsigmond* felszólalása után az indítványt elfogadja s felkéri a központi bizottságot, hogy intézzen a közjegyzőkhöz, kik a törvényhatóságok székhelyén töltik be állásukat, felhívást, hogy a szabályrendeleteket szerezzék be és saját tapasztalataikat is közöljék.

Végül *Szmrecsányi László* válaszol az elnöki előterjesztésben s *Rupp Zsigmond* előadásában foglaltakra s kijelenti, hogy ő is szükségét érzi a közjegyzői intézmény érdekeinek védelmében az activ mozgalom megindítását, örömmel fogadja a budapesti közjegyzői kamara kezdeményezését s igéri úgy a saját maga, mint jelenlévő elnöktársai nevében a vidéki kamarák legnagyobb támogatását.

Több tárgy nem léven, az elnök az ülést berekeszti.

*

A polgári törvénykönyv előkészítése. Mint értesülünk, az igazságügyminiszterium a kir. bíróságok, a kir. közjegyzői és az ügyvédi kamarák figyelmét felhívta arra a munkálatra, amely a polgári törvénykönyv tervezetének további tárgyalását előkészítő főelőadmány és a tervezetre vonatkozó birálati anyag czímén készül és mely időközönként *Grill K.* budapesti könyvkereskedő kiadásában, valamint az Igazságügyi Közlöny melléklapját képező Igazságügyi Javaslatok Tárában jelenik meg és ez év őszéig előreláthatólag befejezést nyer. Minthogy a tervezetre vonatkozó további tárgyalások rendjén első sorban a Főelőadmányba felvett elvi kérdések lesznek megfontolás tárgyává teendők: e tárgyalások minél sikeresebb előkészítése végett mutatkozik szükségesnek, hogy a kir. bíróságok, a kir. közjegyzői és az ügyvédi kamarák szakvéleményeikben ezentúl főleg ezeket az elvi kérdéseket tartsák szem előtt, hogy ily módon az e kérdések kapcsán javasolt megoldások lehetőleg már az ország jogászai közvéleményének megnyilvánulásaival együtt legyenek döntés alá bocsáthatók. Kívánatos volna, ha a kritikának ezt a módszerét úgy a szaksajtó, valamint az érdekelt tudományos és egyéb szaktestületek is követnék.

*

Közjegyzői kamarák. A budapesti királyi közjegyzői kamara m. hó 12-én tartott rendes évi közgyűlésén elnökké *Rupp Zsigmondot*, udvari tanácsos, budapesti kir. közjegyzőt, kamarai választmányi rendes tagokká *Weinmann Fülöp dr.* udvari tanácsos, *Charmant Oszkár dr.*, *Zimányi Alajos* és *Kiss Aladár dr.* budapesti közjegyzőket, póttagokká *Görgey István* budapesti és *Jakab Géza* ujbpesti közjegyzőt választotta.

*

Személyi hírek. Meghaltak *Szilágyi Gyula* hódmezővásárhelyi és *Dulin Károly* billédi kir. közjegyzők. Helyettesekül kirendeltettek *Oltványi Ottó* és illetve *dr. Gémesi Imre* közjegyzőhelyettesek.

Külföld.

Óvásfelvétel és vis major. Varsóban a kiütött zavargások folytán az ottani közjegyzők indítványára a bíróság a váltóóvások felvételét a rend helyreállításáig februárius hó elején felfüggesztette. Felmerül ennek folytán az a kérdés, vajjon a váltóbirtokos a fizetési visszkereset fentartása végett hivatkozhatik-e arra, hogy az óvás felvételében vis major által, amit ezen felfüggesztés feltétlenül képez, akadályozva volt? A francia code de commerce, mely még Varsóban ezidőszert érvényben van, erre nézve intézkedést nem tartalmaz, de a francia gyakorlat a vis major-ra való hivatkozást elismeri és így feltehető, hogy a varsói bíróságok is ezen állásponthoz fognak csatlakozni. A mi váltótörvényünk intézkedést szintén nem tartalmaz, de az elméletben és gyakorlatban elfogadott nézet az, hogy a váltóbirtokos nem hivatkozhatik a vis major-ra, mely az előírt váltócselkmények teljesítésében akadályozta. Practicussá válhatott volna ez a kérdés az utolsó vasuti strike alkalmával, de tudunkkal nem merült fel reá eset. Ugy a német, mint az osztrák joggyakorlat a vis major-ra való hivatkozhatást szintén kizárják. A svájci 1883. évi kötelmi jog pedig ezt kifejezetten ki is mondja.

*

A közjegyzőség Japánban. Az immár a kulturállamok sorába számítandó Japán közjegyzői intézményét ismerteti *dr. Vladimir Pappafava*-nak egy német fordításban Innsbruckban megjelent könyve. Eszerint Japánban 1886. augusztus 11-ki törvénynyel honosított meg a közjegyzői intézmény, és pedig, kivéve a közjegyzői irodák átruházhatását, túlnyomóan a francia közjegyzőség mintájára, ami, tekintve hogy Japán a régi kulturállamok intézményeiből mindenben a legjobbat választja, mindenesetre felkelti a figyelmet. A közjegyzői hivatal elnyeréséhez a betöltött 25. életév és egy előírt vizsga letétele szükséges, mely alól csak ügyészek, ügyvédek és jogtudorok vannak felmentve. A kinevezési jog az igazságügyminisztert illeti. A felvett okiratok közhitelűek és kevés kivétellel birói határozat nélkül közvetlenül végrehajthatók. Felügyeleti és fegyelmi hatáskörrel felruházott közjegyzői testület nincs,

hanem az az igazságügyminisztert illeti, aki az illetékes főtörvény-széki elnökre átruházhatja.

*

Az osztrák képviselőházban m. hó 8-án több tiroli képviselő interpellációt intézett az igazságügyminiszterhez, panaszolva, hogy a közjegyzői intézmény Tirolban drágává teszi a jogszolgáltatást, elviselhetlen terheket ró a szegény népességre és ezért a közjegyzőségek számának csökkentésével és kisebb hagyatékoknak és ügyleteknek a járásbirósági hivatalnokok hatáskörébe való utalásával megszorítandó lenne. A Bécsben megjelenő „Zeitschrift für Notariat und freiw. Gerichtsbarkeit in Oesterreich“ című folyóiratnak m. hó 22-én megjelent száma erélyesen állást foglalt ezen semmivel sem indokolt, egyetlen adatra vagy felmerült konkrét esetre sem hivatkozó, és az érvényben levő díjszabás mellett igazán minden alapot nélkülöző kirohanással szemben.

Jogirodalom.

a) Folyóiratok.

Jogtudományi Közlöny. 1905. évi 8. sz.: *Dr. Gaár Vilmos:* Az utólagos házasságkötés által való törvényesítés és az 1894:XXXI. t.-cz.

A Jog. 1905. évi 8. sz.: *Grósz Mór:* A közjegyzői okirat alapján szerzett zálogjog és a végrehajtási törvény 137. §-a.

Ügyvédek Lapja. 1905. évi 6. sz.: —s —ő: Jogászi központ. *Polgár József:* A jelzálogos követelés beváltásának joghatálya. 7. sz.: *Dr. Schwáb Nándor:* u. arról.

Magyar jogászujság. 1905. évi 3. sz.: *Dr. Engel Zsigmond:* A házasságon kívül született gyermekek viszonyai és a Tervezet. *E. Nagy Olivér:* A kath. alsópapság öröklési jogáról. 4. sz.: *Kun Béla:* Az öröklési jog reformjához.

Jogállam. 1905. évi II. sz.: *Dr. Kiss Géza:* Viszonos végrendeletek. III. sz.: *Dr. Holitscher Szigfrid:* Az örökös bi bizonyítvány a Tervezetben. *Dr. Ladányi Béla:* Névviseelési jog vagy kényszer?

b) Könyvek.

Kralik Lajos: Jogi dolgozatok 1875—905-ig. Budapest. Franklin-társulatnál. Ára 12 K.

Katona Mór: Magánjogi dolgozatok gyűjteménye. Budapest. Politzer Zsigmondnál. Ára 10 K.

Löw Loránt: Viszonylagos semmisség. Tanulmány a magyar állt. polg. tkv. tervezetének jogügyleteiről. Budapest. Politzer Zsigmondnál. Ára 2 K.

Kiss Mór: Elmélet, gyakorlat és hazai jogi oktatásunk reformja. Rectori székfoglaló. Kolozsvár. Ajtai Albertnél.

Corpus juris hungarici: Magyar Törvénytár. Millenniumi emlékkiadás. Az 1904. évi törvénycikkek. Betűrendes tárgymutató 1000—1902. Budapest. Franklin-társulatnál. Ára füzve 5 K, félbörkötésben 7 K.

Csebi Pagány Virgil: Tulajdonjog és szomszédjogok cz. munkája megjelenik május haváig és megrendelhető 4 K előfizetési áron szerzőnél, Léván.

Vécsey Tamás: Exegeticum. Válogatott helyek a digestákból, magyarázatokkal. Budapest. Politzer Zsigmondnál. Ára 2 K.

Dr. Vladimír Pappafava: Das Notariat in Japan. Innsbruck. Wagner.

Dr. jur. Priester: Die zivilrechtliche Haftpflicht des Rechtsanwalts und Notors. Köln, Karl Fulde. Ára 1.50 M.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Szerkeszti: DR. CHARMANT OSZKÁR budapesti kir. közjegyző.	Szerkesztőség és kiadó- == hivatal ==
Egész évre . . . 10 kor.	Főmunkatárs: Dr. HOLITSCHER SZIGFRID budapesti kir. közj.-helyettes.	Budapest, Károly-körút 19.
Félévre 6 „		

Tartalom: Okiratszövegezés és illetékszabás. — Felsőbirósági határozatok. — Szemle. — Külföld.

Okiratszövegezés és illetékszabás.

Az 1874. évi XXXV. t.-czikk 61. §-a értelmében a közjegyző okirat felvételénél mindenekelőtt a felek akaratáról győződjenek meg s azt *világosan és határozottan* foglalja írásba. Már ezen törvényes rendelkezésből következik, hogy a közjegyző okirat felvételénél nem szorítkozhatik egyszerűen arra, hogy a felek előadását szószerint papírra vesse, mert hiszen rendszerint a felek előadása akaratukat nem fejezi ki jogi szempontból világosan és határozottan s így a felek előadásának szószerinti leírása által a közjegyző nem tenne eleget annak a törvényes rendelkezésnek, hogy akaratukat világosan és határozottan foglalja írásba. Hanem feladatává teszi a törvény ezen rendelkezése a közjegyzőnek, hogy az okiratot a felek akaratának megfelelően, de úgy vegye fel, hogy a felek akarata a kellő jogi formában jusson kifejezésre és ennél fogva az okirat szövege minden kételyt s ellenkező értelmezést kizáró módon fejezze ki a felek igazi ügyleti akaratát és eredményezze a felek által tényleg szándékolt joghatályt. A közjegyző feladatának illetően felfogását megkívánja azon általános szempont is, mely szerint a közjegyző okiratszerkesztési tevékenységében az előzetes jogvédelmet kell hogy szolgálja, ennek pedig csak akkor tesz eleget, ha az általa felvett okirat a jogvita lehetőségét kizárja, vagyis abban a jogvitára alkalmat adó, nem határozott, többféleképen értelmezhető